
Obsah

Umění vystupovat	7
O hereckých elementech společenského chování: vévodkyně Sanseverinová při slyšení u parmského knížete (7); vystupování a sebeprezentace (11); sociální role a individuální projev (11); klasicistní a salonní herectví (12); postoj, jednání a emoce (13); herecké a teatrální vystupování (16); ideální hrdina a komediální charakter (18); klasicistní a civilistní herectví a moderní obraz hrdiny (21); chování a komunikace (26)	
Být, či hrát?	28
Hercova energie a herecké „vyzařování“ (28); sebepředvádění a potřeba projevovat se tvořivě (30); přijmout sám sebe (32); symbolická úloha herectví (33); tělesný pohyb a bytostný prožitek (35); herecký projev a pravdivé jednání (38); napětí a uvolnění (39); hercův zjev a herecký projev (40); podoba a držení (42); plastičnost a sebeuvědomování v prostoru (44); charakter postavy a hercova povaha (47)	
Přirozenost a stylizace	49
O případu Bardotová a cestě od autostylizace k hereckému typu (49); stylizace a archetyp (52); klasický, romantický a realistický přístup (55); jak herečky Dumesnilová a Claironová přijímaly návštěvy (57); herec a hvězda (59); stálé typy, herecké obory a hercova tvořivost (60); tzv. naturální typ a herecký „naturburš“ (64); východiska herectví Vladimíra Pucholtá (65), Pavla Landovského (67) a Jiřího Kodeta (71)	

Maska a tvář 74

Ztotožnění a odstup při vnímání i vytváření postavy (74); dva rozdílné přístupy: Jean Gabin a Laurence Olivier (76); maska ve starořeckém divadle: nasazení masky a proměna v někoho jiného (81); maska a charakter (85); obraz a výraz, herectví a vliv antické a židovsko-křesťanské tradice (88); role ve hře a herecká postava (93); maska a škraboška (95); postava a dialog herce se sebou (96)

Prožívat, či představovat? 98

„Herecké“ a skutečně tvůrčí rozpoložení podle Stanislavského (98); herecký afekt a střetnutí „skutečného“ citu s „estetickým“ (101); emocionální obsah a jeho artistní podání (103); Diderotův „herecký paradox“ (105); text role a text herecké postavy (108); emocionální angažmá a Diderotův osvícenský ideál (115); Stanislavskij a proměna amerického herectví (119); od Diderota ke Stanislavskému s jeho řešením vztahu herce a postavy (121)

Od výrazu k jednání 125

Naturalismus a proměna herectví (125); od vnější charakterizace k emocionálnímu výrazu (127); konvencionální znak a spontánní projev (129); výraz a sdělení (133); dvojznačnost mimoslovních výrazů a oprávněnost protichůdných řešení (135); text a podtext, slovní výraz a intonace (137); spontánní reakce a herecká akce (140); odvrtný pohyb a dramatickosti projevu (142); od impresionismu k Brechtovi (145); jednání a téma (150)

Od vyobrazení k výpovědi 154

Herectví a napodobování: odlišnost západního a orientálního způsobu (154); napodobení a obraz, námět a téma (156); jak hrát lakomého rytíře (158); Pudovkinovy požadavky a herectví (162); náznakový a reálný projev a tematizace jednání (164);

střetnutí herce s rolí a individuální uchopení postavy (167);
předmět, téma a výpověď (169); o Josefu Abrahámovi (171);
vzpomínka na Gérarda Philipa a Marcella Mastroianniho (174)

Typ a osobnost 177

Něžné blondýnky a vášnivé brunety: hercův zjev a herecký
projev (177), případ Marilyn Monroeové: typ, téma a arche-
typ (179), herec a hvězda (183); archetyp Kory a herectví Jiří-
ny Třebické (185); „princezna s drápkem“: o Libuši Šafránko-
vé (188); typ, téma a dobové možnosti: herecký osud Jiřího
Hálka (192); donkichotství postav Františka Husáka (196); he-
rec s drápem Josef Somr (199)

Herec a klaun 202

Vyhraňování osobnosti a „fyziognomické škatulky“ (202); an-
děl i ďábel v repertoáru mladého Gérarda Philipa (203); šaš-
kování a herectví (206); Fanfan Tulipán: romantický hrdina
a šašek (208); šašek, blázen a klaun (210); začátky herecké ka-
riéry Jiřího Hrzána (212); dvě cesty k herectví a dvě tendence
evropské činohry (213); herectví je mimické umění (215); zanni
a lazzi (216); smutný závěr života Jiřího Hrzána (221)

Herec a režisér 223

Vývoj od představení hry k inscenaci a funkce režiséra: příklad
Meiningenských (223); od naturalismu ke stylizaci (227); Hi-
lar a Vydra (228); Mejerchold a Varlamov (230); Craigova teorie
nadroutky (232); ideál syntetického herce a režisérská styliza-
ce hercova projevu (236); herec jako pouhý materiál a dehu-
manizační tendence doby (240); režisér a podmínky hercova
tvořivého procesu (244); humanizační úloha herectví (249)

Odkazy 253

Rejstřík jmen 267

Rejstřík jmen

- Abirached Robert 261
Abrahám Josef 154, 171-173,
190-191, 198, 218
Adamová Jaroslava 147
Adlerová Stella 120-121
Aischylos 86, 101, 263
Andersonová Bibi 238
Andrejev Leonid 188, 200
Appia Adolph 235, 239
Aristofanés 84
Aristotelés 88, 160, 260
Auerbach Erich 265
Averincev Sergej Sergejevič 82,
260
Bachtin Michail 208, 264
Baldová Zdeňka 245
Bardotová Brigitte 49-54, 55, 58,
157, 258
Barbieri Niccolò 19, 256
Baron 104, 106, 115
Barrault Jean-Louis 43
Bartoli Fr. 19, 256
Batteaux abbé Charles 115, 261
Baudin Henri 261
Beaumarchais Pierre Augustin
Caron de 93
Beckett Samuel 210
Belmondo Jean-Paul 42
Beneš Jiří 254
Benoni Bohumil 226, 265
Bergman Ingmar 111, 238
Bernhardtová Sarah 120-121
Bernstein Henri 79
Bibbiena viz Dovizi Bernardo
Birinskij Lev 202
Bittner Jiří 61, 226, 259
Bittnerová Marie 60, 226
Bogart Humphrey 23, 25
Boileau-Despréaux Nicolas 93,
101, 104-105, 112, 115, 260
Bonafant Gérard 204, 264
Bor Jan 246
Borodáč Ján 41
Bošek Pavel 254
Brando Marlon 111, 120-121, 262
Brecht Bertolt 91, 109-110, 117,
125, 133, 148-150, 165,
167-170, 261-263
Brunelin André 78, 259
Brynner Yul 35-36
Buñuel Louis 178
Burian Emil František 230, 243
Burian Vlasta 172, 208, 211
Camus Albert 185, 204
Carné Marcel 77
Cervantes Miguel de 196-198
Claironová 49, 57-58, 99,
108-109, 112-115, 123, 258,
261
Clouzot Henri-Georges 60
Cooper Gary 49, 63
Coquelin Benoit Constant, zvaný
starší 93-94, 122-124, 260
Corneille Pierre 101, 142, 174,
207
Craig Edward Gordon 142, 223,
233, 235, 239, 250, 262, 265
Cziviš Jan 253
Čapek Karel 146, 263
Čechov Anton Pavlovič 68, 70,
72, 132, 172, 188, 192
Čechov Michail 35-36, 43, 45,
139, 145-148, 179, 181, 215,
257, 264

- Čepek Petr 30, 47-48, 95, 117,
186, 203, 206, 214-215, 218,
255-258
- Dalcroze viz Jacques-Dalcroze
Émile
- Darwin Charles 132-133
- Daumier Honoré 197
- Dauphin Claude 79
- Dean James 24, 51-53, 60, 111,
120
- Delon Alain 21
- Deneuveová Cathérine 178
- Diderot Denis 57, 91, 98, 101,
105-106, 108-110, 112-117,
122-124, 232-233, 261, 265
- Divišková Nina 187
- Doré Gustave 196
- Dostalová Leopolda 147
- Dostojevskij F. M. 96, 108,
137-139, 181, 186, 262
- Douglas Michael 248
- Dovizi Bernardo, zvaný Bibbiena
207
- Drašarová Dagmar 254
- Drha Vladimír 192
- Du Bos abbé Jean-Baptiste 103,
260
- Duclosová Marie-Anne 104, 109,
111, 260
- Dumas Alexander st. 136-137,
262
- Dumesnilová 49, 57-58, 99,
108-109, 112-115, 258, 261
- Duseová Eleonora 120-121, 240
- Duvivier Julien 77
- Dvořák Arnošt 235
- Dyk Viktor 196-197
- Eastwood Clint 63, 181
- Ejzenštejn Sergej 45, 136,
142-145, 148, 164, 215, 258,
262
- Engel Erich 166
- Erben Karel Jaromír 55, 196
- Euripidés 86, 101
- Fabianová Vlasta 147
- Fedotov Fjodor Lvovič 158,
160-161
- Fellini Federico 188
- Filip František 66, 190
- Finney Albert 80
- Fischer Otokar 227-228, 265
- Flaubert Gustave 74
- Fonda Henry 63
- Forman Miloš 65
- Fraisse Paul 134-135, 262
- František z Assisi 212, 264
- Frears Stephen 175
- Frejka Jiří 69, 243-245, 266
- Freud Sigmund 92
- Frič Martin 182
- Gabin Jean 21, 24-25, 28, 35, 74,
77-81, 96, 157, 171, 174-175,
256, 259
- Gabin Mathias 79
- Gabinová Dominique 79, 81
- Galatíková Věra 72, 117-118,
172, 185, 214, 255, 261
- Garin Ernst 44, 258
- Garrick David 109, 114-115, 124,
261
- Garzoni T. 19, 256
- Georg II., vévoda meiningenský
225
- Gilbertová Katharine Everett 261
- Giraudoux Jean 203
- Goethe Johann Wolfgang 265
- Gogol Nikolaj Vasiljevič 50, 69,
71, 171-173, 191, 194-195,
225
- Goldoni Carlo 189
- Golovin Alexandr Jakovlevič
231-232
- Gorkij Maxim 198, 200
- Götz František 228, 230, 265

- Gozzi Carlo 216
 Grossman Jan 259, 261
 Grotowski Jerzy 36, 43, 45, 249,
 257-258
 Hálek Jiří 42, 50, 177, 192-196,
 212
 Hamsun Knut 118
 Hathaway Henry 184
 Hauptmann Gerhard 127
 Havel Václav 173, 190, 247, 249,
 266
 Hawks Hovard 184
 Hébertot Jacques 203-204
 Hemingway Ernst 22, 112
 Herz Juraj 209, 228
 Hesse Hermann 37
 Hilar Karel Hugo 147, 223,
 227-230, 232, 244-247, 266
 Hilská Vlasta 160, 263
 Hitchcock Alfred 178, 264
 Hobson Harold 71
 Hoffman Dustin 80
 Hofman Ota 190
 Holly Martin 72
 Honzl Jindřich 61, 132-134, 148,
 232-233, 240-241, 243, 259,
 261-263, 266
 Hopkins Anthony 80
 Horatius Quintus Flaccus 89-90,
 93, 260
 Horváth Ödön von 187
 Höger Karel 80, 147, 259
 Hrušínský Rudolf 28, 147
 Hrzán Jiří 84, 202, 212-213,
 215-222
 Hubalek Claus 186
 Husák František 177, 196-198
 Hübnerová Marie 147
 Champmesléová 103-104,
 108-109, 111
 Chaplin Charlie 59, 63, 251
 Charvátová Irena 192
 Chramosta Josef 61
 Chronegk Ludwig 225-226
 Chvalkovský Edmund 61
 Ibsen Henrik 127
 Irving Henry 142, 262
 Jacques-Dalcroze Émile 236
 Jirda Miloslav 256
 Jung Carl Gustav 48, 64, 92, 184,
 264
 Juráček Pavel 67
 Jurjev Jurij Michajlovič 239
 Kačer Jan 50, 68-70, 171, 185,
 188, 197-198, 200, 213, 217
 Kalina Vladimír 72
 Kalvodová Dana 85, 160, 170,
 260, 263
 Kazan Elia 120
 Kean Edmund 124, 224
 Kean Charles John 224
 Kellyová Grace 178
 Kennedy John Fitzgerald 181
 Kerényi Karl 185, 264
 Kleist Heinrich von 207, 228,
 253, 265
 Kodet Jiří 49, 55, 71-72
 Kohout Eduard 147, 245, 266
 Kolár Josef Jiří 61
 Komissarževská Věra Fjodorovna
 230-234
 Koonenová Alisa 237
 Kott Jan 249-250, 266
 Kratochvíl Karel 264
 Krejča Otomar 188
 Krejčík Jiří 66, 182
 Krobot Ivo 72
 Kröschlová Eva 40, 255, 258
 Křižan Jiří 72
 Kuhn Helmut 261
 Kulešov Lev Vladimirovič 241
 Kügler Karel 235

O hercích a herectví

- Kvapil Jaroslav 224, 227, 232, 246
Kvapilová Hana 146, 262
- Labuda Marián 40-42, 221, 258
Laclos Choderlos de 175
Lancaster Burt 63
Landovský Pavel 49, 65, 67-71, 157, 173
Lang P. Franzisk 142, 262
Lang Michal 187
Langer František 84
Langer Stanislav 130-131, 262
Lekain André-Louis 119, 261
Lecouvreurová Adrienne 104-105, 260
Lenz Jakob Michael Reinhold 193, 198, 253
Leonov Leonid 198, 200, 253
Lessing Gotthold Ephraim 108, 261
Lévy Raoul 60
Lévy-Bruhl Lucien 82
Lichačov Dmitrij Sergejevič 264
Lorre Peter 149
Lukavský Radovan 147, 257
Lukeš Milan 210
Lully Jean-Baptiste 104, 260
- Mahen Jiří 84
Macháček Miroslav 117-118, 188, 200
Machala Drahošlav 258
Machiavelli Niccolò 84, 215-216
Malkovich John 175
Markov Pavel 236-237, 265
Masinová Giulietta 188
Mastroianni Marcello 154, 175-176
Máša Antonín 186
McQueen Steve 63
Mei Lan-fang 109, 261
- Mejerchold Vsevolod Emiljevič 44-45, 142, 223, 230-234, 237, 239, 242, 258, 265
Menandros 87
Menzel Jiří 41, 173, 190, 197-198, 215, 253
Miller Arthur 181
Mokulskij S. 256, 261
Molière 38, 102, 115, 214, 238, 240
Molik Zygmunt 249-250
Monroeová Marilyn 51, 77, 120, 177-184, 191, 264
Moreno J. L. 204
Moskalyk Antonín 189-190, 203
Mošna Josef 61
Mueller-Stahl Armin 95
Musil Robert 81
Musset Alfred de 205
- Němcová Božena 189
Neruda Jan 224-225, 265
Nezval Vítězslav 197
Němirovič-Dančenko Vladimír Ivanovič 107, 127, 261
Nigulescu Jean 189
Nicholson Jack 84
Novická Lidija Pavlovna 43, 258
- Obst Milan 262
Olivier Laurence 74, 77-80, 85, 96, 179, 183, 264
O'Neill Eugene 187, 200
Ostrovskij Alexandr Nikolajevič 39
- Pančenko Alexandr Michailovič 264
Papoušek Jaroslav 198
Pavlíček František 189
Pešek Ladislav 147
Philippe Gérard 154, 174-175, 202-208, 264
Piaget Jean 262

- Pilátová Jana 258
 Pinter Harold 47, 186, 219, 253,
 258
 Piscator Erwin 120
 Pistoriusová Zoja 257
 Pivec Jan 147
 Plachta Jindřich 193
 Plachý Jiří 151
 Pokorný Jaroslav 262
 Polák Jindřich 219
 Pondělíček Ivo 53, 258
 Pörtner Paul 265
 Pudovkin Vsevolod 140, 154,
 162-164, 241-242, 262-263
 Pucholt Vladimír 49, 65-67, 71
 Puškin Alexander Sergejevič 128,
 158-159, 161

 Racine Jean 57, 101, 103-104,
 142, 260
 Racine Louis 103-104, 260
 Radok Alfréd 247-249, 266
 Rajchová Zinaida 237
 Renč Ivan 220
 Riccoboni Francisco 106, 108,
 261
 Rischbieter Henning 194, 265
 Robinsonová Madelaine 79
 Rodionovová J. A. 260
 Rolland Romain 103, 260
 Rostand Edmond 93, 103
 Rottová Anna 255
 Rousseau Jean Jacques 56
 Rudnickij Konstantin Lazarevič
 265
 Rutte Miroslav 85, 260
 Rüllickeová-Weilerová Käthe 149,
 263
 Rychman Ladislav 65
 Ryšánková Jarmila 258

 Sartre Jean-Paul 190-191
 Savajon Marc Gilbert 205
 Scribe Eugène 105

 Seifert Jakub 61
 Shakespeare William 41, 85, 94,
 98, 103, 116, 130, 150-152,
 186, 210-211
 Sheveyová Sandra 264
 Schall Ekkehard 165-171
 Scheinpflugová Olga 147
 Schiller Friedrich 130, 233, 265
 Schlesinger John 77
 Schorm Evald 186
 Schröder Friedrich Ludwig 119,
 261
 Sílová Zuzana 40-41, 118, 258,
 261
 Skála Miroslav 190
 Smoček Ladislav 39, 66, 68, 173,
 187, 192-196, 200
 Smolík František 182
 Snell Bruno 150, 263
 Sofoklés 101
 Sollogub Fjodor Lvovič 162
 Sologub Fjodor Kuzmič 230
 Solovič Ján 70
 Somr Josef 117-118, 182,
 205-207
 Spáčil Leo 255
 Spurlingová Hilary 217, 264
 Stanislavskij Konstantin
 Sergejevič 32, 35-36, 38-40,
 43, 52, 62, 64, 89, 91, 94-95,
 98-101, 118-121, 124,
 127-134, 147-148, 150-152,
 158-161, 205, 224-226, 243,
 257-259, 263, 265
 Steimar Jiří 53-54
 Stendhal 2-6, 8-16, 18, 22-23, 31,
 39, 52, 55, 63, 256
 Stiebitz Ferdinand 260
 Strasberg Lee 120
 Streepová Meryl 182
 Strindberg August 127
 Strnisko Vladimír 191
 Sředa Miroslav 221
 Svěrák Jan 41

O hercích a herectví

- Svoboda Jiří 201
Szabó István 95
- Šafránková Libuše 177, 188-191, 199
Šalda František Xaver 146, 262
Šejbalová Jiřina 147
Šimánek Otto 214
Šimanovský Karel 61
Šklovskij Viktor 37, 231-232, 258, 265
Štěpánek Zdeněk 69, 84, 103, 119, 147, 246, 256
Šubert František Adolf 55
Švanda Pavel ze Semčic 55
Švankmajer Jan 95
- Tairov Alexander Jakovlevič 236-237, 265
Talma François Joseph 109
Tarlton Richard 209
Theofrastos 87, 260
Tirso de Molina 189
Toeplitz Krzysztof Teodor 264
Tolstoj Lev Nikolajevič 37, 94, 127
Truffaut François 178, 264
Třebická Jiřina 177, 185-188
Turba Ctibor 187
Turgeněv Ivan Sergejevič 137, 262
- Vadim Roger 51-52, 54, 175
Varlamov Konstantin Alexandrovič 223, 231-232, 234
Velková Olga 255
Ventura Lino 145
Verhaeren Émile 235
Verneile Henri 78
Vilar Jean 174, 205, 207
Vinař Josef 254, 256, 258
- Vláčil František 185, 203
Vojan Eduard 55, 227, 232, 240
Vojta Miloš 255
Voltaire 57, 119, 192, 220, 253
Vorlíček Václav 189-190
Voska Václav 147
Voskovec Jiří 210-211, 213, 236
Vostrá Alena 71, 194, 196, 218, 253
Vostrčil Jan 67
Vydra Václav st. 147, 223, 228-229, 244, 265
Vygotskij Lev Semjonovič 102, 261, 262
Vymětal Ladislav 213
- Wallon H. 134, 262
Wardle Irving 217, 264
Wayne John 63
Weigelová Helene 165-168, 170-171
Werich Jan 207, 210-211, 213, 236
Wilde Oscar 71
Wilder Billy 51, 183
Williams Tennessee 120
Witkiewicz Stanislaw Ignacy 187
Wysińska Elżbieta 194, 219, 264-265
- Zajíc Vladimír 254
Zakopal Bohuš 147
Zavřel František 227
Zavřelová Věra 254
Zeami Motokijo 160
Zelenková Bohumila 189-190
Zich Otakar 122-124, 261
- Žicharev S. P. 258